

בְּשַׁבַּת דְּכָתִיב לְדוֹרְתֶם, מֵאֵי טַעְמָא. מִפְּנֵי שְׁפִיזוֹן שְׁקִידֵשׁ הַיּוֹם, דִּירְתֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל צְרִיכָה לְהִיּוֹת בְּנֵר דְּלוּק, וְשִׁלְחֵן עֲרוּף, וּמָטָה מוּצַעַת וְדִירְתֵן מְתוּקָנָת פְּדִירַת חֲתָן לְקַבֵּל בּוֹ הַפְּלָה. וּמֵאֵי נִיהוּ. שַׁבַּת הִיא כְּפִלָּה. וְלַעֲוֹלָם אֵין מְכַנְיָסִין אוֹתָהּ אֶלָּא בְּדִירָה מְתוּקָנָת לְכַבּוֹדָהּ, כְּפִי הֲרָאוּי לָהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת. וְכָתִיב, לְדוֹרְתֶם, לְהַכְנִיס בָּהּ פְּלָה קְדוּשָׁה לְדִירְתָהּ וְלִהְיוֹת בְּתוֹכָהּ.

בְּשַׁבַּת, שְׁכַתוּב לְדוֹרְתֶם, מֵהַ טַעַם? מִפְּנֵי שְׁפִיזוֹן שְׁקִידֵשׁ הַיּוֹם, דִּירְתֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל צְרִיכָה לְהִיּוֹת בְּנֵר דְּלוּק, וְשִׁלְחֵן עֲרוּף, וּמָטָה מוּצַעַת, וְדִירְתֵן מְתוּקָנָת פְּדִירַת חֲתָן לְקַבֵּל בּוֹ הַפְּלָה. וּמֵה הוּא? שַׁבַּת הִיא כְּפִלָּה, וְלַעֲוֹלָם אֵין מְכַנְיָסִין אוֹתָהּ אֶלָּא בְּדִירָה מְתוּקָנָת לְכַבּוֹדָהּ, כְּפִי הֲרָאוּי לָהּ. וְעַל זֶה כְּתוּב לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת. וְכָתוּב לְדוֹרְתֶם, לְהַכְנִיס בָּהּ פְּלָה קְדוּשָׁה לְדִירְתָהּ וְלִהְיוֹת בְּתוֹכָהּ. בְּשַׁעַר שְׁקִידֵשׁ הַיּוֹם, וְכִלְהָ זֹו בָּאָהּ, וְאֵינָה מוּצָאָה דִּירָה מְתוּקָנָת וְשִׁלְחֵן עֲרוּף וְנֵר דְּלוּק - כְּפִלָּה זֹו אוּמְרַת: אֵין דִּירָה זֹו מִיִּשְׂרָאֵל. בִּינֵי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּתוּב, אֵין זֶה מִיִּשְׂרָאֵל, אֵין דִּירְתוֹ לְקַדְשָׁהּ. עַל כֵּן צְרִיף הִפְּרָה קְדוּשָׁה בְּפִיתָהּ. וְעַל זֶה כְּתוּב לְדוֹרְתֶם, בְּשַׁבַּת וּבְצִיצִית.

בְּשַׁעַר שְׁקִידֵשׁ הַיּוֹם, וְכִלְהָ זֹו בָּאָהּ, וְאֵינָה מוּצָאָה דִּירָה מְתוּקָנָת, וְשִׁלְחֵן עֲרוּף, וְנֵר דְּלוּק. כְּפִלָּה זֹו אוּמְרַת, אֵין דִּירָה זֹו מִיִּשְׂרָאֵל. בִּינֵי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּתִיב, אֵין זֶה מִיִּשְׂרָאֵל, אֵין דִּירְתוֹ לְקְדוּשָׁהּ. עַל כֵּן צְרִיף הִפְּרָה קְדוּשָׁה בְּפִיתָהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב לְדוֹרְתֶם, בְּשַׁבַּת וּבְצִיצִית.

אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאֵי, אֲנִי מַעֲיֵד עַל מִי שִׁיוּצָא מִשְׁעַר בֵּיתוֹ בְּעֶטְרוֹף שֶׁל מְצוּהָ, וְתַפְלִין בְּרֵאשׁוֹ, בְּשַׁעַר שִׁיוּצָא בֵּין שְׁנֵי הַשְּׁעָרִים, מִזְדַּמְנָת עָלָיו שְׁכִינָהּ, וְשְׁנֵי מְלָאָכִים שְׁעוּמְדִים עָלָיו, אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מִשְּׂמָאל, וְכֹלָם מְלוּיִם אוֹתוֹ עַד בֵּית הַכְּנֶסֶת וּמִבְּרָכִים אוֹתוֹ. וּמִקְטָרְגָּ אֶחָד שְׁעוּמֵד לְפָנָי פִּתְחֵי הָאֲדָם הוֹלֵף מֵאֲחֵרֵיהֶם, וְעַל פְּרָחוֹ מְשִׁיב וְאוֹמֵר אָמֵן.

אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאֵי, אֶסְהַדְנָא, עַל מֵאֵן דְּנַפְק מִתְּרַע בֵּיתֵיהּ בְּעִיטוּפָא דְּמְצוּהָ, וְתַפְלִין בְּרֵאשׁוֹ, בְּשַׁעַר דְּנַפִּיק בֵּין תְּרִין תְּרַעִין, אֶזְדַּמְנָא שְׁכִינָה עָלֶיהָ. וְתִרִין מְלָאָכִין דְּקִיָּמִין עָלֶיהָ, חַד מִיָּמִינָא, וְחַד מִשְּׂמָאלָא, וְכוּלְהוֹן מְלוּיִן לֵיהּ עַד בֵּי פְּנִישְׁתָּא, וּמִבְּרָכִין לֵיהּ. וְחַד מִקְטָרְגָּא דְּאִיהוּ קִיָּמָא קָמִי פִּתְחָא דְּבֵר נֶשׂ אֶזִּיל מִבְּתַרְיָהּ, וְעַל כְּרַחֲמֵיהּ אֶתִּיב וְאוֹמֵר אָמֵן. וְזָכוֹר וְשָׂמוֹר, כְּלָלָא דְּכָל אוֹרֵייתָא. זָכוֹר, אִיהוּ פְּרִשְׁתַּת מְזוּזָה. וְאִיתִימָא מְזוּזָה בְּנִקְבָה מְדַבֵּר. הָכִי הוּא וְדָאֵי, אֲבָל פְּרִשְׁתָּא דָּא, זָכוֹר כְּלָל בְּנִקְבָה. שָׂמוֹר אִיהוּ צִיצִית.

וְזָכוֹר וְשָׂמוֹר - הַכֹּל שֶׁל הַתּוֹרָה. זָכוֹר הִיא פְּרִשְׁתַּת מְזוּזָה. וְאִם תֵּאמַר, מְזוּזָה בְּנִקְבָה מְדַבֵּר - כִּף הוּא וְדָאֵי. אֲבָל הַפְּרִשָׁה הַזֹּו, זָכוֹר כְּלָל בְּנִקְבָה. שָׂמוֹר הוּא צִיצִית. וּבְשִׁיוּצָא אָדָם מִשְׁעַר בֵּיתוֹ, יוּצָא בְּתַפְלִין, שֶׁהֵם הַכֹּל שֶׁל זָכוֹר, וְצִיצִית עִמָּם, שֶׁהִיא שָׂמוֹר, וּפּוֹגֵשׁ בְּמְזוּזָה בְּשַׁעַר בֵּיתוֹ, שֶׁהוּא כְּלָל זָכוֹר - הַצִּיצִית מְשַׁלְמָה לוֹ לְכֹל שֶׁל שָׂמוֹר.

וְכֵן נֶפֶק בֵּר נֶשׂ מִתְּרַע בֵּיתֵיהּ, נַפִּיק בְּתַפְלִין, דְּאֵינּוֹן כְּלָל זָכוֹר, וְצִיצִית בְּהַדְרֵיהּ, דְּאִיהוּ שָׂמוֹר, וְאֵיעֲרַע בְּמְזוּזָה בְּתַרַע בֵּיתֵיהּ, דְּאִיהוּ כְּלָל זָכוֹר, צִיצִית

אשלים ליה לכלל שמור.

ואי תימא הא ציצית לא קיימא בפתחא, האיף קיימא זכור בלחודוי, והא תנן זכור ושמור פחדא אינון. אלא, מזוזה איהי פלול זכור ושמור. תנן, זכור ושמור בדבור אחד נאמרו, וכחדא אינון, ומזוזה כלל דתרווייהו, כלל דבר ונוקבא פחדא.

תפילין לעילא, כלל זכור. תפילין דיד, שמור, כלול דא פדא. עשייה לא כתיב אלא בציצית, דאיהי שמור. וכולא אזלא פחדא. אתא ההוא רווקא ואמר, באתרא דא רישין אשתפחו, מאן יכיל למללא.

פתח ואמר, ולנעמי מודע לאישה איש גבור חיל ממשפחת אלימלך ושמו בעז. מגלה זו לא היה לה להתחיל אלא מפסוק זה. שנינו, כשהקדוש ברוך הוא רצה לברא העולם, היה מחריט העולם לפניו, ולא היה עומד, עד שברא התשובה. פיון שברא התשובה, ברא את העולם, והעמידו על עמודו, על עמוד אחד. מה הוא? הוא צדיק יסוד עולם.

תנינן, כשהקדוש ברוך הוא רצה לברוא העולם, היה מחריט העולם לפניו, ולא היה עומד. עד שברא התשובה, פיון שברא התשובה, ברא את העולם, והעמידו על עמודו. על עמוד אחד. מאי ניהו. הוא צדיק יסוד עולם.

ביון שברא את התשובה, התנוצץ אור ממנה, והאור ההוא הבהיק והאיר מסוף העולם ועד סופו, וכו' נברא העולם. ראהו הקדוש ברוך הוא, ונסתפל ברשעים העתידים לבא פעולם הזה, וגנזו לעולם הבא לצדיקים.

ואם תאמר הואיל והוא עתיד לגנוזו, למה בראו? אלא פשרא הקדוש ברוך הוא אור זה, לא בראו אלא לברא בו את העפר (העולם). ונסתפל וראה שעתידים לבא, אור זה, לא בראו אלא לברא בו את העפר (העולם). ונסתפל וראה שעתידים לבא, וגנזו לעולם הבא, ואף על פי שהקדוש ברוך הוא גנזו, בו העולם מתקים.

ואם תאמר, הרי ציצית לא עומדת בפתח? איף עומד זכור לבדו, והרי שנינו שזכור ושמור הם יחד? אלא, מזוזה כוללת זכור ושמור. שנינו זכור ושמור בדבור אחד נאמרו, והם יחד. והמזוזה כלל של שניהם, הפלל של זכר ונקבה יחד.

התפילין למעלה - כלל זכור. תפילין של יד - שמור, כלולים זה עם זה. העשייה אין פתובה אלא בציצית, שהיא שמור, והכל הולף יחד. בא אותו הרוב ואמר, במקום הזה נמצאים ראשים, מי יכול לדבר?

פתח ואמר, (רות ב) ולנעמי מודע לאישה איש גבור חיל ממשפחת אלימלך ושמו בעז. מגלה זו לא היה לה להתחיל אלא מפסוק זה. שנינו, כשהקדוש ברוך הוא רצה לברא העולם, היה מחריט העולם לפניו, ולא היה עומד, עד שברא התשובה. פיון שברא התשובה, ברא את העולם, והעמידו על עמודו, על עמוד אחד. מה הוא? הוא צדיק יסוד עולם.

ביון שברא התשובה, התנוצץ אור ממנה, והאור ההוא הבהיר והאיר מסוף העולם ועד סופו, וכו' נברא העולם. ראהו הקדוש ברוך הוא, ונסתפל ברשעים העתידים לבא פעולם הזה, וגנזו לעולם הבא לצדיקים.

ואם תאמר, הואיל והוא עתיד לגנוזו, למה בראו? אלא פשרא הקדוש ברוך הוא אור זה, לא בראו אלא לברא בו את העפר (העולם). ונסתפל וראה שעתידים לבא, אור זה, לא בראו אלא לברא בו את העפר (העולם). ונסתפל וראה שעתידים לבא, וגנזו לעולם הבא, ואף על פי שהקדוש ברוך הוא גנזו, בו העולם מתקים.

וגנזו לעולם הבא, ואף על פי שהקדוש ברוך הוא גנזו, בו העולם מתקיים.

בו סלקא דעתך. אלא אימא, באור אחר היוצא ממנו. והוא כמו חוט היוצא מאור גדול, והעולם בו מתקיים. והוא עמודו של עולם, שנאמר (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם.

ומכנו השתיל ויצא זרע דוד המלך עליו השלום, שנאמר (תהלים כב לא) זרע יעבדנו יספר לה' לדור, הוא שנאמר (שם פט לו) וכסאו כשמש נגדי. וכל זרעו של דוד, מצדיק זה יצא. כענין זה (משלי טז ד) כל פעל ה' למענהו.

בתיב ולנעמי מודע לאישה, מכאן הנה ראוי להתחיל מגילה זו. אמר ליה רבי נהוראי, פתח פיה, דהא מלין אלין, חדתין עתיקין אינון מן יומא דאברי עלמא.

אמר ליה מה שמך. אמר ליה, אימא מלין אלין, ולבתר אימא מה שמך. אמר רבי יודאי, שכינה גבן, ומדחמינא בך (דף קד ע"א) דמילך שתקין, ואתערנא לך, אימא, בריך תהא.

אמר לון, רות ונעמי ובוועז, תלתייהון, בדיוקנא דקומרין דרגין עלאין קיימין, וזרע רות (דור) מגו דיוקנא דאילן אישתיל בעלמא.

נעמי, כמה דאת אמר (תהלים ד יז) ויהי נעם אדני אליהנו עלינו. ועל שמא דא, אשתיל ההוא שמא בעלמא. מאן נועם ה'. דא תשובה. כמה דאת אמר, (שם כו ד) לחזות פנעם ה', זו תשובה, ועלמא דאתי. ולבקר בהיכלו, דא עלמא אחרא לתתא.

רות בדיוקנא דעלמא תתאה, דקא מרווה לקודשא בריך הוא תדיר בשירין ובתושבחהו. רות, על שם תור, דמשנייא בקלא מכל שאר קלין, אף פנסת ישראל, משנייא בקלא בתושבחתא מכל שאר קלין. (דשבחא יתיר)

בו יעלה על דעתך? אלא אמר, באור אחר היוצא ממנו. והוא כמו חוט היוצא מאור גדול, והעולם בו מתקיים. והוא עמודו של עולם, שנאמר (משלי י כה) וצדיק יסוד עולם.

ומכנו השתיל ויצא זרע דוד עליו השלום, שנאמר (תהלים כב) זרע יעבדנו יספר לה' לדור. הוא שנאמר (שם פט) וכסאו כשמש נגדי. וכל זרעו של דוד, מצדיק זה יצא. כענין זה - (משלי טז) כל פעל ה' למענהו.

בתיב ולנעמי מודע לאישה, מכאן הנה ראוי להתחיל מגילה זו! אמר לו רבי נהוראי, פתח פיה, שהרי הדברים הללו חדשים עתיקים הם מהיום שנברא העולם.

אמר לו, מה שמך? אמר לו, אמר הדברים הללו, ואחר כך אמר מה שמך. אמר רבי יודאי, השכינה עמנו, ומשראיתי אותך שדכריך שותקים, והערתי לך אמר - ברוך תהיה!

אמר להם, רות ונעמי ובעז, שלשתם בדיוקן החשיבות של הדרגות העליונות עומדים, וזרע דוד מתוך דיוקן האילן נשתל בעולם.

נעמי, כמו שנאמר ויהי נעם אדני אליהנו עלינו. ועל השם הזה נשתל אותו השם בעולם. מי זה נעם ה'? זו התשובה, כמו שנאמר (תהלים כו) לחזות פנעם ה', זו תשובה, והעולם הפא. ולבקר בהיכלו - זה עולם אחר למטה. רות בדמות של העולם התחתון, שמרווה לקדוש ברוך הוא תמיד בשירות ותשבחות. רות, על שם תור, שמשנה בקולו מכל שאר הקולות - אף פנסת ישראל משנה בקול בתשבחת מכל שאר הקולות. (דשבחה יותר) התור הזה